

Rybitwy nad Wisłą

Ewa Kominek

Nad wodami możemy spotkać wiele ptaków, których ulubionym pokarmem są ryby. Jedne z nich to nieduże i bardzo zwinne rybitwy. Nad Wisłą od wiosny do wczesnej jesieni, nawet w centrum Warszawy, można łatwo zaobserwować dwa gatunki: rybitwę rzeczną i rybitwę białoczelną. Wytrwale latają nad wodą, polując na drobne ryby.

Gniazda na wyspach

Aby się dowiedzieć, gdzie te „warszawskie” rybitwy mają gniazda, trzeba się przenieść co najmniej na obrzeża miasta, np. w okolice Wilanowa i Konstancina. Tam na rzece zobaczymy różnej wielkości i rozmaitego kształtu wyspy – piaszczyste lub porośnięte roślinami – tworzące bardzo malowniczy krajobraz, jakiego nie uświadczy się w Warszawie.

Rybitwy uwielbiają takie tereny. Bezpośrednio na piasku, w płytkich zagłębieniach, składają pstrokatoplamkowane jaja. Są one świetnie zamaskowane, gdyż kolorystycznie przypominają kamyki i zlewają się otoczeniem.

Głównym zadaniem dorosłych ptaków zwykle jest nie ogrzewanie, lecz osłanianie jaj przed przegrzaniem w słoneczne letnie dni, gdy piasek staje się tak gorący, że aż parzy w stopy.

Rybitwa rzeczna

Fot. M. Lukawski

Rybitwy mają krótkie nogi (polują głównie z lotu), długie skrzydła i rozwidlony ogon.

ptaki długowieczne, utrata lęgu w jednym roku może być **zrekompensowana** sukcesem w kolejnym.

Najdotkliwiej ptaki odczuwają skutki działania człowieka powodujące zmiany charakteru rzek, np. celowe regulowanie koryta czy nadmierne pobieranie piasku rzecznego. W niektórych sytuacjach następuje bowiem trwały zanik

Samica buduje gniazdo, ugniatając własnym ciałem dołek w ziemi.

Piskletami opiekują się oboje rodzice.

Fot. G. Leśniewski

Co grozi lęgom?

Wysiadywanie trwa ok. trzech tygodni. Zniesienie może być w tym czasie narażone na ataki drapieżników, np. wron czy norek amerykańskich, albo na porwanie przez wody Wisły, które w drugiej połowie czerwca zwykle wzbierają wskutek intensywnych opadów deszczu w całym kraju. Poziom wody podnosi się wówczas nawet o kilka metrów i wyspy na jakiś czas mogą zostać całkowicie zatopione. Ponieważ jednak rybitwy to

Gniazdo rybitwy białoczelnej

Fot. G. Leśniewski

piaszczystych wysp, czyli terenów lęgowych. Za przykład może posłużyć centrum Warszawy, gdzie Wisła – na tym odcinku wąska i głęboka – ma brzegi obudowane betonowymi bulwarami lub poprzecznymi tamami.

Rybitwa białoczelna (białoczołka), która nazwę zawdzięcza białemu czolowi, to najmniejsza rybitwa Polski i Europy. Jest wielkości jerzyka.

W krajach zachodnioeuropejskich regulacja rzek była w przeszłości prowadzona w większym natężeniu niż w Polsce i tam rybitwy z trudem znajdują odpowiednie miejsca do gniazdowania.

KONKURS PRZELOTNY

Rybitwy to ptaki wędrowne. Kiedy opuszczają Polskę rybitwy rzeczne i białoczelne, gdzie zimują i kiedy wracają nad wody w naszym kraju?

Poprawne odpowiedzi nagrodzimy kolorowanymi „Ptasia Wisła”, ufundowanymi przez projekt WisłaWarszawska.pl. Podpowiemy, że informacje o życiu rybitw znajdziecie m.in. na stronie www.wislawarszawska.pl.

Odpowiedzi, e-mailem pod adresem redakcja@glosprzyrody.pl lub pocztą pod adresem wydawcy, wyślijcie nie później niż 30 listopada. Podajcie swoje imię, nazwisko, adres, wiek i telefon kontaktowy do rodziców. Rozstrzygnięcie konkursu – w „Głosie Przyrody” nr 2 (I–III 2013).

Na ratunek

Rybitw białoczelnych jest tak mało, że znalazły się w Czerwonej Księdze Gatunków Zagrożonych. Trzeba im pomóc. Jednak przywrócenie uregulowanym rzekom naturalnego charakteru jest bardzo trudne, kosztowne i długotrwałe, a czasem wręcz niemożliwe ze względu na wyrządzone w przeszłości szkody.

Próbuje się zatem innych metod zmierzających do ochrony rybitw. W Warszawie od dwóch lat trwa projekt pod nazwą WisłaWarszawska.pl, którego celem jest znalezienie **alternatywnego** rozwiązania. **Innowacyjny** pomysł, który ma zostać zrealizowany, polega m.in. na zbudowaniu sztucznych piaszczystych wysp, posadowionych na barkach lub pływających pomostach, a także na wydzieleniu istniejącej na rzece wyspy i zabezpieczeniu jej w taki sposób, aby rybitwy chciały założyć na niej gniazda. Czy to się uda, pokaże przyszłość.

Zachęcam was do śledzenia strony internetowej projektu WisłaWarszawska.pl oraz fanpage'a na Facebooku, gdzie zamieszczane są nie tylko informacje dotyczące przebiegu projektu, lecz także różne artykuły o ptakach i Wiśle, materiały edukacyjne, np. wspaniały film przyrodniczy o ptakach nadwiślańskich, kolorowanka ornitologiczna czy gra planszowa o życiu rybitw. Można także ściągnąć aplikację na smartfony z głosami ptaków.

zrekompensować – wynagrodzić, wyrównać straty
alternatywny – dający możliwość wyboru między dwiema opcjami
innowacyjny – nowatorski

Projekt „Ochrona siedlisk kluczowych gatunków ptaków Doliny Środkowej Wisły w warunkach intensywnej presji aglomeracji warszawskiej” otrzymał dofinansowanie z Instrumentu Finansowego LIFE+ Wspólnoty Europejskiej oraz ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.